

Feindliche Angriffe in Novorossiisk gescheitert

Der Feind wurde bei Salerno unter schweren Verlusten zurückgeworfen
1 Kreuzer und 4 Transporter beschädigt

Sovjetski napadi na Novorossiisk spodleteli

Sovražnik je bil pri Salerno vržen nazaj ob hudih izgubah — Križarka in štiri prevozne ladje poškodovane

Aus dem Führerhauptquartier 14. Sept. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

In Novorossiisk scheiterten feindliche Angriffe in schweren Häuserkämpfen.

An der Front von Krasnoarmejskoje bis Vjasma griff der Feind an den bisherigen Schwerpunkt mit starken Infanterie- und Panzerkräften an und wurde in wesentlichen abgewiesen. Oertliche Einbrüche sind abgeriegelt.

Im Raum von Salerno sind nördlich der Stadt noch erbitterte Kämpfe mit den sich verzweifelt wehrenden britischen Divisionen im Gange. Nachdem in den Vormittagsstunden des gestrigen Tages feindliche Angriffe gegen die Höhenstellungen südlich Eboli in harten Kämpfen blutig abgewiesen wurden, traten unsere Truppen später auf breiter Front zum Angriff an. Feindliche Stellungen wurden in Sturm genommen und der Feind auf seine Landungsplätze zurückgeworfen. Südwestlich Eboli sind harte Kämpfe im Gange. Die blutigen Verluste der Briten und Nordamerikaner sind sehr schwer.

Die Luftwaffe griff wiederholt Schiffsansammlungen in der Bucht von Salerno mit gutem Erfolge an. Ein Kreuzer wurde in Brand geworfen und drei Transportschiffe mit Bombentreffern beschädigt.

In Kalabrien und Apulien gelang es unseren überaus schwachen Sicherungsabteilungen sich unbehindert vom Feinde fast unbemerkt abzulösen. Der Feind folgt, behindert durch unsere Sprengungen, nur zögernd.

Fernkampfflugzeuge beschädigten auf dem Atlantik einen grossen feindlichen Transporter durch Bombentreffer schwer.

Einzelne englische Störflugzeuge warfen in der vergangenen Nacht nur wenige Bomben in Westdeutschland ohne Erfolg.

Hitlerjev glavni stan, 14. septembra: Nemško vrhovno poveljstvo objavlja:

V Novorossiisku so v silnih in težkih bojih izpodleteli sovražni napadi.

Na bojišču od Krasnoarmeja do Vjazme je sovražnik napadal z močno pehoto in topništvom na dosegljivih težkih bojih. V glavnem je bil odbit. Krajevni vdori so bili zamašeni.

Na področju Salerna so severno od mesta še močni boji z obupno se branječimi angleškimi divizijami.

Potem, ko so bili v trdem boju krvavo odbiti sovražni napadi na vishinske postojanke južno od Eboli, so naše čete tudi tukaj na široki fronti prešle v napad. Sovražne postojanke so bile v naskoku zavzete, sovražnik pa je bil vržen nazaj na prostor, kjer se je izkrcal. Jugovzhodno od Eboli potekajo še trdi boji. Krvave izgube Angležev in severnih Amerikancev so zelo visoke.

Letalstvo je ponovno napadalo zbirališča ladij v Salernskem zalivu z dobrim uspehom. Ena križarka je bila zažgana, bombni zadetki

pa so poškodovali tri srednje velike prevozne ladje.

V Kalabriji in Apuliji se je našim slabim zaščitnim oddelkom posrečilo neovirano se odmakniti od sovražnika. Sovražni oddelki, ovirani zaradi porušeni in miniranih cest, le oklevaje slede.

Bojna letala za dolge polete so v Atlantiku z bombnimi zadetki težko poškodovale veliko sovražno prevozno ladjo.

Posamična angleška letala so preteklo noč brezuspešno zmetala maloštevilne bombe na zahodno Nemčijo.

Državni udar 25. julija v Rimu

Zadnji Mussolinijev razgovor s kraljem in njegova aretacija

Berlin, 14. septembra. Po zanesljivih poročilih iz Rima se je državni udar v Rimu 25. julija in ujetje Mussolinija odigralo takole:

Po seji velikega fašističnega sveta je Mussolini odšel h kralju, da bi zahteval posebna pooblastila za ostre ukrepe proti nekaterim krogom, ki so načrtno sabotirali italijanske vojne napore. Posebno je imel namen dobiti pooblastila za nastop proti bojazljivim dezertirjem-generalom in visokim častnikom italijanske vojske, ki so se kot takšni izkazali zlasti na Siciliji, za nastop proti nesocialnemu vedenju višjega častniškega zbora do moštva in podčastnikov, kakor tudi proti pojavom korupcije v vojski in vojnem gospodarstvu. Zahteval je pooblastila za takojšen oster poseg proti reakcionarnim in pokvarjenim ljudem, ki so bili edini odgovorni za stalne spodrsljaje italijanskega vojnega vodstva.

Mussolini ni vedel, da sta kralj in maršal Badoglio že nekaj dni poprej tajno pripravila državni udar. V spremstvu oddelka svoje telesne straže se je Mussolini vsedel v avtomobil in dal nalog, da ga odpeljejo v poletno prestoniko kralja. Sestanek med kraljem in Mussolinijem je trajal približno dve uri. Kralj je pozorno poslušal in delal vtis, kakor da ga poročilo zelo zanima.

Po končanem Mussolinijevem poročilu je kralj izjavil: »Moram vam sporočiti, da je bil vaš naslednik kot ministri predsednik že postavljen in je svojo službo dejansko že nastopil, namreč maršal Badoglio. Stavite se mu na razpolago!«

Mussolini, katerega je ta izjava docela presenetila, je izjavil, da se sedaj, ko gre za rešitev italijanskega naroda, počuti zadosti močnega, da se postavi po robu kroni in v

sili tudi vojski. Mussolini je nato odšel in še pred poveljem, da je svoj sklep že storil.

Med tem razgovorom pa je maršal Badoglio že odredil vse ukrepe proti Mussoliniju. Tajno je bilvešmu policijskemu ravnatelju Senesiju prepustil vsa policijsko oblast in si podredil vse kr. karabinjere. Razni poveljniki fašistične milice so dobili ponarejeno brzojavko, ki je vsebovala sporočilo, da bo milica v bodoče sestavni del vojske. Kraljevi policijski poveljniki se včlenijo v vojsko. Obtem jim je bilo naročeno, da morajo ubogati navodila maršala Badoglija. Na ta način so zaročniki izpodmaknili vse orožje, na katero se je opiral fašizem.

Medtem ko je bil Mussolini pri kralju, so mu odvzeli avtomobil in telesno stražo dal odstraniti izpred vile Savoia in vse skupaj pod posebnim izgovorom postavili v nek park. Kmalu nato je prišel pred kraljev dvor reševalni avtomobil pod poveljstvom nekakega karabinjerskega polkovnika, ki so ga spremljali še drugi častniki.

Ko je Mussolini stopal po zadnjih stopnicah kraljeve palače in ni videl svojega avtomobila, je glasno ukazal služabnikom kraljeve hiše: »Privedite mi moj avtomobil!« Tedaj pa je k Mussoliniju stopil polkovnik in mu rekel: »Ekszellenca, naloženo mi je, da vas moram prijeti. Zato vas prosim, da vstopite v ta avtomobil!«

Mussolini se je srdito upiral, toda nasilno so ga odvedli v avtomobil in ga privezali na nosilnico.

Gotovo je, da so Mussolinija nato odvedli v Forte Bracchi pri Rimu, od tam pa na otok Ponzo pri Gaeti.

Na tako zločinski in grd način je zarotniška klika odvedla Mussolinija in osramotila italijansko ljudstvo za večne čase.

Madžarski in slovaški glas k dogodkom v Italiji

Budimpešta, 10. sept. Vlada stranka je imela v četrtek sejo, na kateri je ministrski predsednik dejal, da italijanska vladja ni prišla nepričakovano. Po zlomu fašizma je moral vsakdo računati, da se bodo stvari v Italiji tako razvijale. Potem je ministrski predsednik Kallay poudaril, da se Madžarska Italije in Mussolinija vedno hvalježno spominja — pa ne samo Mussolinija in njegove vlade, marveč vsega italijanskega ljudstva, ki je v preteklih dveh

setih letih bilo vedno zvesto ob strani Madžarske. Danes je pri prijatelju kakor pri sovražniku enako odločilno to, da bo Madžarska enotna, močna in disciplinirana, da bo verovala v svoje poslanstvo ter vztrajala v prepričanju, da bo kljubovala sleherni preskušnji, pa naj se zgodi kar koli.

Bratislava, 10. sept. V četrtek je ministrski predsednik in zunanji minister dr. Tuka sklical sejo, na kateri je dal izčrpane izjave o novejših zunanjih dogodkih ter poudaril, da bo Slovaška prej ko slej izpolnjevala dolžnosti, ki jih ima po zavezništvu s silami osi. Posebej je naglasil, da je zavezništvo z Nemčijo osnova neodvisne slovaške države ter njenega plovdivnega razvoja, ter dodal, da bi bilo za Slovaško pogubno, če bi hodila po drugi poti. Nemčija je nepremagljiva, je dejal, in o zvestosti Slovaške do njenih zaveznikov ni nobenega dvoma.

Norveška obsoja Badoglievo izdajstvo

Oslo, 10. sept. Norveški listi se zmeraj obirno pijejo o dogodkih v Italiji. Glavne glaslovo »Nasjonal Samling«: »Fritt Folk« obsoja izdajalsko igro s sovražnikom, ki se je vlekla že nekaj dni in ki ji je bil edini namen, da slepi zaveznika in mu vojaško škoduje. Človek bi mogel vse nepopolnivo podlost in neprekosljivo nezvestoto izmeriti le, če ima pred očmi, da so neumljivo pretakali italijansko kri in uničevali nenačelovite kulturne dobrine, samo da Nemčija ne bi o izdajstvu nič izvedela. Kar je peščica brezvestnih izdajalcev skuhala, naj

Japonska še trdneje ob strani Nemčije

Tokio, 10. septembra. Japonska vlada je že pretekli četrtek objavila uradno izjavo, v kateri Badoglievo brezpogojno vdajo Angležem in Amerikancem označuje kot izdajstvo, hkrati pa se izjavlja za še tesnejše sodelovanje z Nemčijo. Prav tako zagotavlja, da bo japonsko ljudstvo napelo skrajne bojne sile, da bo zajamčilo končno zmago Japonske in Nemčije.

Iz Tokija pa zdaj poročajo, da je ta uradna izjava sad izredne vladne seje, ki je bila v uradnem stanovanju ministrskega predsednika. Sklep je bil enodušen. Po seji je imel ministrski predsednik dalje strokovne pomenke z mornariškim ministrom in z zunanjim ministrom. Ta je imel istega dne tudi daljši razgovor z nemškim poslanikom Sthamerjem.

Vladni glasnik, poslanec Hori, je zastopnikom tujega tiska dejal, da bodo japonske oblasti proti Italijanom, ki so se na Japonskem naselili, podvzele potrebne ukrepe. Vendar pa bodo z njimi ravnali prav obzirno, saj so tamošnji Italijani navsezadnje samo žrtve dogodkov v njihovi domovini, torej žrtve Badoglieve izdaje.

Jošinaga Ando, ravnatelj pogodbenih posar in japonskem zunanjem ministru, je izjavil, da je izdajstvo Badoglieve vlade nasproti njenim zaveznicam po prelomu trojnega pakta in po kršitvi dogovora z dne 11. decembra 1941 pred vsem svetom jasno in nesporno. To dejstvo je japonska vlada tudi uradno potrdila. Badoglio se je navzlic veljavnim dogovorom in brez poprejšnjega obvestila sporazumel s sovražniki. To Badoglievo izdajstvo pa nima prav nobenega vpliva na veljavne pogodbe med Japonsko in Nemčijo, ki so ostale nedotaknjene. Oba naroda sta sprito tega dogodka bolj ko kdaj odločna boriti se skupno do končne zmag.

Tokio, 11. septembra. DNB. Nacionalna kitajska ter mandžurska vlada sta z ogorčenjem ožigalsi izdajstvo Badoglieve vlade. Hkrati sta poudarili, da zaupata v končno zmago sil osi.

Bangkok, 11. septembra. DNB. Siamski policija je izdala razglas, po katerem bodo vsi italijanski državljani internirani v njihovih domovih. Z vnanjim svetom ne bodo smeli imeti nobene zveze.

Novi bolgarski regentje prevzeli posle

Filova, ki je med regenti, je v predsedstvu nasledil dosedanj finančni minister Božilov

Sofija, 15. septembra. V soboto dopoldne je bila pred bolgarskim parlamentom svečana zaprisega novega regentskega sveta, ki ga je parlament izvolil. Novi regente so: princ Ciril, bivši predsednik vlade dr. Filov in vojni minister Mihov.

Ob 11 so v sobranje prispeli princ Ciril, predsednik dr. Filov in general Mihov. Predsednik sobranja Kalfov je povelil regente v zbornico, kjer so jih zbrani poslanci sprejeli z navdušenimi vzklikanjem in plaskanjem. Pri prisegi so bili navzoči tudi ministri in člani diplomatskega zbora.

Sofijski metropolit Stefan je prebral obrazec za prisego, ki so ga v skladu z obrednikom regente ponavljali za njim. Nato so podpisali predpisano listino.

Nato je prevzel besedo predsednik sobranja Kalfov, ki je nagovoril regente in poslance. Poudaril je, da je bila s prisego utrjena vez med regenti in bolgarskim ljudstvom. Izrazil je svoje prepričanje, da bodo poslej regenti vse svoje sile posvetili službi domovine. Zaključil je govor s poklonom kraljici Ivani, carju Simeonu in regentom.

Po svečani prisegi so se regente metropolit Stefanu in predsedniku sobranja Kalfovu kakor tudi poslancem zahvalili za pozdrave in zapanje. Potem so odšli. Zunaj na trgu jih je zbrana množica navdušeno pozdravljala.

Angleže hudo skrbi, kaj bo po vojni

Neki švedski dopisnik je zbral svoje vtise o mnenju in naziranjih angleške javnosti ob koncu četrtega leta vojne ter pravi, da se je Anglija v tej vojni prebudila iz mnogih sanj. Vse angleške misli se vrtijo okrog nalog, ki jih čakajo po vojni. Med desetimi možmi v vojaški suknji jih je gotovo devet, ki jih skrbi, ali bo po vojni dovolj dela. V splošnem Angleži sodijo, da bo Anglija prišla iz vojne prav bedna. Zato bodo naloge po vojni še toliko težje. V Angliji se prav zaradi tega radi bavijo z načrti, ki bi jih uresnili po vojni. Zdej se je pa tudi največjemu bedaku že posvetilo, da hočejo a takimi načrti samo zbuditi upanje in slepiti javnost. Značilen primer za to je Beveridgeov načrt, ki kaže, kako je treba v takih povojnih načrtih soditi. Njegova uvida pa tudi potrjuje skrb širokih angleških množic glede bodočnosti. Pravkar se je spet pokazalo, kako malo vere ima angleško ljudstvo v določene obljube, češ da bo po vojni zanj nastopilo socialno blagostanje.

V Angliji imajo dva odbora, ki se bavita z boljimi izkoristitvami zemlje in posestev za ljudsko prehrano. En odbor je svoje poročilo sestavil pred 20 meseci. Vlada pa je umolknila. Človek se tu živo spominja zadržanja Churchillovega kabineta, ko je šlo za Beveridgeov načrt. Kakor se londonska vlada ni marala resno baviti z Beveridgeovimi obnovitvenimi načrti, tako se tudi zdaj ne mara meniti za vprašanje zemeljske reforme. Poročilo, ki je bilo sestavljeno pred 20 meseci, daje nekaj predlogov za izboljšanje.

Toda množični in bogati veleposessniki nečejo nič slišati o kakih spremembah. Ne nadoma so namreč odkrili, da bi vsaka zemeljska reforma kar se da škodila ravno bi pojedel ves narod. Edino upanje, ki ga ima to nesrečno ljudstvo, da bo krivcem poplačalo zasluženo kazen, je nemška pomoč. Čast Italije zahteva, da koraka z Nemčijo in se zanesne na njeno pomoč, ne glede na to, da je to tudi najbolj preprosta pot, po kateri se bo Italija obvarovala pred popolnim uničenjem.

Kmečki list »Nationen« piše, da tako dolgo in težko pričakovano poročilo o izdajstvu z dne 25. julija jasno osvetljuje vse, kar se je v Italiji poslej zgodilo. Mussolini je zahteval pooblastila, da bi nastopil proti

malim hraniteljem in vojakom na bojiščih. Če bi vlada v bodoče izdajala ukrepe glede izkoriščanja zemlje, bi majhni obdelovalci najslabše odrezali. Saj bi izgubili celo upanje, da bi kdaj prišli do lastne hišice z vrtem. Da ravno veleposessniki nastopajo kot zagovorniki malih hraniteljev in naseljenec, dokazuje, da gosposka — 12 veleposessnikov ima nič manj ko 36.000 ha zemlje — ne mara dati nobenih parcel za naseljenec. Ko se namreč potegujejo za koristi malih naseljenec, hočejo uničiti upe in želje malega človeka. Veleposessniki niso nič boljši kakor oni, ki sodijo, da je socialno zavarovanje odveč, prav tako kot izseljevanje iz mest in odstranitev bednih predmestij. Angleški vojak se torej po pravici lahko vprašuje, kako bo po vojni. Trma vladajočih krogov mu je znana. Ve pa tudi, da je Anglija svoje blagostanje v veliki meri žrtvovala za vojno, in da se bodo vladajoči krogi ravno z izgubo tega blagostanja izgovarjali ter se protivili uresnitvi socialnih obljub.

Nemčija nima do Grčije nobenih ozemeljskih zahtev

Berlin, 15. septembra. Na tiskovni konferenci v zunanjem ministru je beseda napela tudi na Grčijo in je bilo rečeno, da je stališče nemške vlade do grškega vprašanja še zmeraj isto, kakor ga je bil 4. maja 1941 v avlojem zbornišnem govoru očitati Hitler. Takrat je Führer izjavil, da nima Nemčija do Grčije nobenih ozemeljskih ali političnih zahtev. Nemčija je zmerom spoštovala grško ljudstvo kot nosilca zahodne kulture in samo želi, da bi Grčija po vojni dobila v Evropi primerno mesto kot svobodna in neodvisna država. Istčasno je takrat Führer izjavil, da bo nemška vlada v vsemi središtvu preprečila, da bi se tuje sile vgnezdile na grških tleh in se tam ustalile. Ta izjava, tako so povedali na Wilhelmstrasse, je ostala v veljavi še do danes.

razkroju in socialnim urednostim med višjimi častniki, značilno pa je, da je bila ravno ta zarotniška družba tista, ki je zakrivila izdajstvo. Prav ti častniki krogi so že dolgo časa opravičevali sabotažo v vojni, kar se je ob mnogih prilikah te vojne že prav hudo pokazalo.

Zavezniško plačilo Badogliu in njegovim pomagačem

Angleži in Amerikanci se otepajo ljudi, ki so izdajalci, pa čeprav v njihovo korist

Zeneva, 14. sept. Razvoj dogodkov v Italiji, sramotna Badoglieva izdaja in končno drzna osvoboditev Mussolinija s pomočjo nemških padalcev in SS-oddolkov, so curki hladne vode na optimistične glave v Angliji in Ameriki. Uradna angleško-amerikanska propaganda je začela čisto po načrtu speljavati optimistično razpoloženje v drugem tir. Mesto tega sta se začeli pojavljati zaskrbljenost in razmišljanje o tem, kako neki se bo zaključila italijanska pustolovščina.

Družba Badoglievih zaplečnikov prav getovo ne bo z veseljem poslušala, kaj mislijo v tujini o njegovi sramotni brezposojni vdaji. Razlagalec londonske poročevalske službe Montgomery je brezobzirno razkril brezčasne Badoglieve pomagače,

ko je v neki radijski oddaji poudaril, da je bila prva italijanska ponudba britanskemu poslaniku Campellu, da bi Italija sodelovala z zavezniki, svelika nesramnost, ki je sploh ni mogoče preokstiti. To izkustvo bo verjetno, tako je izjavil Montgomery, pomagalo obrzdati navdušenje tistih, ki so bili pripravljeni, da bi Italijo takoj pozdravili kot novega tovariša zaveznikov.

Italijani so s tem doživeli tisto, kar doživi vsi izdajalci, da gledajo vsi nanje kot na izdajalce in temu primerno z njimi tudi ravna. Badoglio se lahko baha, da je italijansko ljudstvo vrzel v zmedo, sam je pa lahko prepričan, da ga bodo najbolj zasramovali prav tisti, s katerimi se je pogajal za brezpogojno vdajo.

ANORDNUNG
des Stadtkommandanten

Alle noch in der Stadt befindlichen Offiziere, Unteroffiziere und Mannschaften des italienischen Heeres mit Ausnahme der dem General Niciarelli angehörenden Truppen haben sich innerhalb von 48 Stunden in der Kaserne Principe Piemonte zu melden, widrigenfalls sie strengstens bestraft werden.

Wer von der Bevölkerung Laibachs weiterhin die italienischen Soldaten beherbergt, wird ebenfalls strengstens bestraft.

Laibach, 14. September 1943.
DER STADTKOMMANDANT.

NAREDBA
mestnega komandanta

Vse se še v mestu nahajajoče fastnike, podčastnike in vojake italijanske oborožene sile z izjemo onih, ki spadajo pod poveljstvo g. generala Niciarellija, se poziva, da se tekom 48 ur zglase v vojašnici Principe di Piemonte v Ljubljani, Poljanska cesta. Če se temu pozivu ne odzovejo, bodo najstrožje kaznovani.

Prebivalci mesta, ki dajejo pripadnikom italijanske oborožene sile zavetja, bodo takisto najstrožje kaznovani.

Ljubljana, 14. septembra 1943.
KOMANDANT MESTA.

ORDINANZA
del Comandante della città

Tutti gli ufficiali, sottufficiali e soldati delle forze armate italiane trovatisi nella città e provincia di Lubiana ad esclusione di quelli agli ordini del sig. Generale Niciarelli, devono presentarsi a scanso delle pene più severe entro le 48 ore alla caserma Principe di Piemonte a Lubiana via Poljanska.

Quelli che oltre questo termine daranno alloggio ad appartenenti alle forze armate italiane saranno ugualmente severamente puniti.

Lubiana, 14 settembre 1943.
Il Comandante della città.

Ljubljana
Koledar
Sreda, 15. klmovca: III. kvatre; Marija 7 žalosti; Melitina, mučenica.

Obvestila

Uprava Državnega gledališča v Ljubljani vabi dame in gospode, ki bi bili pripravljeni sodelovati pri nekaterih dramatskih predstavah v nastopajoči sezoni kot statisti, da se zglasijo v četrtek, 16., in v petek, 17. t. m., ob 16 v dramskem gledališču pri g. režiserju Milanu Skrbnišku.

Na I. moški realni gimnaziji (Vegova ulica) bodo privatni, razredni in dopolnilni izpiti ob 16.—21., popravni izpiti ob 20.—22., nižji in višji tečajni izpiti (tudi popravni) se prične 23., sprejemni izpiti pa bodo 29. in 30. septembra. Pričetek ob 8. Natančna razpored je razglašen na oglasni deski v veži in pred ravnateljevo pisarno. Vpisovanje učencev v I. razred bo 1. in 2. oktobra v ravnateljevo pisarno, vpisovanje lanskih učencev 2. oktobra po razredih, vpisovanje učencev z drugih zavodov 4. oktobra in zamudnikov 5. oktobra v ravnateljevo pisarno. — Ravnateljstvo.

Na I. moški meščanski šoli v Ljubljani (Prule) so se pričeli popravni in drugi izpiti v ponedeljek, 13. septembra, ob 8. — Učenec, ki iz kakršnega koli vzroka doseže še niso vložili zadevne prošnje, naj to stori nemudoma. Podrobni spored je objavljen na deski v veži šolskega poslopja.

Vadnica in otroški vrtec državne učiteljske v Ljubljani. Vpisovanje učencev in učenek od 1. do 4. razreda deske in deklke vadnice bo dne 4. oktobra od 9. do 12. ure. Pri vpisovanju bodo učenec in učenke dobili navodila za otvoritveno službo božje in pričetek pouka. Isti dan je tudi vpisovanje otrok, dečkov in deklke, v otroški vrtec. V prvi vrsti bodo sprejeti otroci, stari pet let. — Ravnateljstvo.

Izpitni in vpisovanje na III. moški realni gimnaziji v Ljubljani. Vse vrste popravni in privatni izpiti bodo od 10. do 30. septembra po razporedu, ki visi v šolski veži. Nižji tečajni izpiti bodo 17. septembra od 8. dalje. Višji tečajni izpiti bodo od 20. do 25. septembra, sprejemni izpiti za prvi razred pa 27. in 28. septembra, vsakokrat ob 8. Prijavitelci za sprejemni izpit naj se zberejo v veži II. nadstropja. Vpisovanje bo v rednem roku, in sicer: 2. oktobra I. razred v ravnateljevo pisarno od 8.—12. začetne črke od A—L, od 15.—18. od M—Z, 4. oktobra od 9.—12. vpis lanskih rednih učencev od II. do VIII. razreda po razporedu, ki visi v šolski veži; 5. oktobra od 8.—12. vpis učencev s tujih zavodov in naknadni vpis zamudnikov v ravnateljevo pisarno. Prošnjo za popravni izpit je treba nasloviti na ravnateljstvo in jo obenem z letnim spričevalom priložiti razredniku k izpitu. Spisana mora biti na takemem papirju za 6 lir in še kolkovana s 4 lirami za vsak predmet. Začetna služba božja bo 11. oktobra ob 8 v cerkvi sv. Cirila in Metoda. Po službi božji se zberejo vsi učenci v gimnaziji v svojih razredih. Druge informacije so na šolski deski. — Ravnatelj.

Na II. državni meščanski meščanski šoli v Ljubljani — Zgornja šola — so bodo vsilili popravni izpiti dne 30. septembra t. l. Vpisovanje se bo vršilo dne 1. in 2. oktobra t. l. K vpisu je priložiti zadnje spričevalo, kratki list in potrdilo o plačnem davku. Zadevno potrdilo naj si starši učencev pravočasno preeskrbe. Dasi je vloženja prošnja za skupno prehodno dovoljenje za učenca, ki stanujejo onstran dovoza, priporočamo staršem, da preskrbe otrokom posebno prehodno dovoljenje — lasca pasare. Potrebna šolska potrdila k zadevnim prošnjam — tudi za učenca, ki se nameravajo vpisati v prvi razred, se daje v tukajšnji pisarni. — Upraviteljstvo.

ANORDNUNG
des Stadtkommandanten

An Einzelpersonen werden bis 20. September 1943 Passierscheine nicht mehr ausgegeben. Betriebsführer werden aufgefordert, mit einer Liste ihrer passierscheinpflchtigen Arbeiter und Angestellten, für die sie volle Haftung übernehmen müssen, täglich von 9 bis 11 Uhr und von 15 bis 17 Uhr sich zur Stadtkommandatur zu begeben. Diese entscheidet über die Kriegswichtigkeit des Betriebes und leitet sie weiter zum Bürgermeister der Stadt Laibach zur Bestätigung.

Laibach, 14. September 1943.
Der Stadtkommandant.

RAZGLAS
mestnega komandanta

Posameznim osebam se do 20. septembra 1943 ne bodo izstavljalne propustnice. Delovodje važnih obratov se pozivajo, da se z listo svojih preko bloka stanujočih nameščenecv in delavcev, za katere pa morajo prevzeti polno jamstvo, zglase dnevno od 9—11 in od 15—17 pri poveljstvu mesta. Ta odloča, če je podjetje vojno važno, kar se mora potrditi tudi od mestnega županstva.

Ljubljana, 14. septembra 1943.
Komandant mesta.

ORDINANZA
del Comandante della città

Fino al 20 settembre 1943 non verranno più rilasciati lasciapassare a persone singole. I datori di lavoro sono invitati a presentarsi giornalmente dalle 9 alle 11 e dalle 15 alle 17 al posto di comando con la lista dei lavoratori ed addetti obbligati a munirsi del lasciapassare per i quali devono assumersi piena responsabilità. Il Comando deciderà sull'importanza bellica delle aziende e inoltrerà la lista al podestà della città di Lubiana per la conferma.

Lubiana, 14 settembre 1943.
Il Comandante della città.

ANORDNUNG
des Stadtkommandanten

Das Betreten des Waldgeländes ist strengstens verboten. Wer angetroffen wird, wird erschossen.

Laibach, 15. September 1943.
Der Stadtkommandant.

NAREDBA
mestnega komandanta

Prepovedano je vstopati na gozdno zemljo. Kdor se zaloti tam, bo ustreljen.

Ljubljana, 15. septembra 1943.
Mestni komandant.

ORDINANZA
del Comandante della città

È severissimamente proibito l'accesso alla zona boschiva. Chi vi verrà, sorpreso, verrà passato per le armi.

Lubiana li 15 settembre 1943.
Il comandante della città.

Roman v slikah
»IVANHOE«
se naroča in plača
v Ljubljani v veži
Ljudske tiskarne pri vratarju

VERORDNUNG

§ 1. Um die Ernährung der Bevölkerung sicherzustellen, bleiben die bereits rationierten und kontingentierten Lebensmittel weiterhin rationiert und kontingentiert.

§ 2. Ein Verkauf rationierter und kontingentierter Lebensmittel darf nur gegen Lebensmittelmarken oder Bezugsscheine erfolgen.

§ 3. Die bisherigen Strafbestimmungen bleiben aufrecht erhalten.

Laibach, den 13. IX. 1943.
gez. Oertel

Oberst und Abschnittskommandeur.

UREDBA

§ 1. Da se zagotovi preskrba prebivalstva, ostanejo do sedaj racioni-rane in kontingentirane življenjske potrebščine še nadalje racioni-rane in kontingentirane.

§ 2. Prodaja racioni-ranih in kontingentiranih življenjskih potrebščin je dovoljena samo z nakaznicami za življenjske potrebščine ali z nakazili.

§ 3. Dosedanje kazenske določbe ostanejo še na dalje v veljavi.

Ljubljana, dne 13. IX. 1943.
Oertel, s. r.

polkovnik in poveljnik odseka.

Obvestilo

Poštni promet se nadaljuje neovirano z naslednjimi omejitvami:

Nihče nima pravice do pravnih zahtev glede odprave pisem in zavitkov. Pisma in zavitki se lahko oddajajo kakor doslej, vendar na lastno tveganje. Pošta ne jamči niti za priporočena pisma. Zavitki s težo do 5 kg se ne dostavljajo.

Brzjavke se odpravljajo začasno le, če so jih oddali javni uradi ali zasebni uradniki, ki služijo javnosti.

Denarne pošiljke, namenjene izven mestnih področij, so dovoljene tudi nadalje.

Pri vseh pošilkah, namenjenih izven mestnega področja, je treba računati z morebitnimi velikimi zamudami.

Telefonski razgovori s kraji izven mestnega področja še niso dovoljeni.

Obupano drvarje je botra vila dvignila ter jo jela tolčati:

»Ubrani se vas doma, da vas ni škopnik zadel! rešila vas divjega lovca in spodila strupeno kačo; toda te grozne smrti nisem niti slutila! Zato je tudi nisem mogla prečeti. Gradščanski zelenec se je nad teboj maščeval, ker ga tisto rosno jutro pred davni leti nisi preklestvala rešila! — Toda divji lovec je pokazal smrek; iz njenih dešak naj mizar zbije rajnemu devrjarju krsto, sinčku, mojega botriča, pa čudovito zibelko; v njej se bo odzibalo otroče, ki bo divjega lovca in zelenca rešilo!«

Skrivnosti z nevidnega bojišča

Vohunski spomini iz prve svetovne vojne

Grotica me je proseče pogledala in iztegnila proti meni roke, kakor da bi me rotila, naj se je usmilim in ji pomagam. Drhte sem se sklonil k tistemu prelepemu obrazu, ki je bil zdaj ves rošan od solz.

Ko so bile njene oči čisto blizu mojim očem, sem tiho, prav tiho zasepetal: »Marija!«

Ne vem več, kaj je bilo potem. Spominjam se samo še, da so se najine ustnice združile v poljub...

Seveda sva bila grotica Beitnerjeva in jaz prav med prvimi, ki so bili obveščeni o podli zlagani spletki, katero je glede carske rodbine skovala sovjetska vlada. Zvedela sva, kako in kam mislijo preseliti njene najvidnejše člane in sva tudi midva ukrenila svoje, zakaj samo zaradi tega še nisva mislila odnehati ter se odpovedati cilju, katerega sva si bila zastavila in katerega nama je bilo zapovedano doseči.

Zveze, ki sva si jih med bivanjem v Tobolsku dobila na vseh straneh, so dobro delovale in posrečilo se nama je priti v Jekaterinburg dne 28. aprila, to je dva dni prej, preden je tja dopotovala carska rodbina. Prav za prav bi tistemu preseljevanju človek težko rekel potovanje, zakaj vse je bilo dosti bolj podobno prevlačenju jetnikov, o katerih še ne vemo, kaj bodo z njimi storili.

Tudi v Jekaterinburgu sva že imela nekaj »prijateljev«, na katere sva se takoj obrnila. Bili so že obveščeni, kakšna

Naš narodni muzej
njegova zgodovina in njegovi dobrotniki

Še v prvi polovici XVIII. stoletja so bile javne zgodovinske ali umetniške zbirke zelo redke. Znano je o posameznih bogataših, da so si uredili lepe zbirke umetniških slik, knjižnice, pa zbirke dragocenega posoda ali orožja, toda vse to ni bilo dostopno javnosti. Prve muzeje so začeli ustanavljati šele zelo pozno, namreč na začetku preteklega stoletja. Tako so dobili n. pr. Maždari svoj narodni muzej šele l. 1802.

Med prvimi, ki je pri nas mislil na ustanovo, kjer bi se naj zbirali predmeti zgodovinske, znanstvene ali umetniške vrednosti, je bil baron Žiga Cojz. Proučeval je rimske starine, izkopane na našem ozemlju, prav posebno pa je rad zbiral knjige in mineralije. V svoji velikodušnosti je bil pripravljen odstopiti svoje zbirke javni ustanovi — muzeju, kaj takega pa za njegove dobe v Ljubljani še ni bilo.

O priliki ljubljanskega vladarskega kongresa (l. 1821), pa so tudi pri nas sprožili predlog, da bi dobila Kranjska lasten deželni muzej. Zanimanje za starine sicer še ni bilo posebno razvito, bilo pa je med izobraženci več zagovornikov te tako potrebne zamisli. Na seji kranjskega stanovskega odbora je sprožil škof

»TRIJE BRATJE«

Izšla je druga nagradna knjiga »Slovenečke knjižnice«

Je to napet roman angleškega pisatelja P. C. Wren-a, v katerem opisuje življenje v tujki legiji v Afriki in junštva ter plemenitost treh bratov.

Film, ki je bil narejen po tem romanu, je v Ljubljani znan pod naslovom »Beau Geste«.

Kakor je ta roman v svetu med najbolj znanimi in najbolj razširjenimi knjigami te vrste, tako smo prepričani, da bo isto postal tudi med našimi bralci!

Knjigo dobite po vseh knjigarnah in trafikah!

Avguštin Gruber nekaj mesecev po ljubljanskem kongresu predlog o muzeju. V obširnem eksperimentu je opozarjal na bogastvo in zanimivost kranjske v prirodoslovnem oziru, na njene bogate sledove in starine iz rimske dobe in na njeno ostalo pestro zgodovino. Obširnejše o tem poroča dr. Jos. Mal v sedanjem muzejskem Vodniku.

Začetne težave

Vodilni krogi so že v prvem letu sprejeli načelni sklep za ustanovitev domačega muzeja. Leta naj bi hranil zgodovinske in druge pomembne listine, grbe, pečatnike, rodovnike, arheološke posebnosti in podobno. Dalje so mislili na galerijo slik vseh zaslužnih mož, javnih delavcev, umetnikov in učenjakov. Poleg slik so nameravali oskrbeti tudi življenjepise. Vredno je poudariti še to, da so se že pred 140 leti zavedali važnosti narodopisja; v muzeju naj bi bilo namreč spravljeno tudi vse, kar spominja na stare narodne noše, stare narodne pesmi, ljudske šege in podobno.

Bile pa so težave s primernimi prostori, pa tudi s potrebnimi krediti. Oblast je sicer odobrila ustanovitev deželnega muzeja, toda z izrecnim pristavkom, da se muzej vzdržuje s prostovoljnimi prispevki. Na pomoč je prišlo Kmetijska družba, ki je sprejela prve muzejske zbirke v svoje varstvo. Prostori kajpada niso bili primerni in tudi ne zadostni, temelji pa so bili položeni. Tako je tekla zibelka našemu muzeju v prostorih nekdanjega liceja.

Cojzova zbirka mineralij

Vlada je odkupila Cojzovo knjižnico za 7000 goldinarjev, njegovo mineralno zbirko pa za 6000 goldinarjev. Maternič je obe zbirki dobro poznal, ker je stanoval za kongresa v Cojzovi hiši. Tako je bila mineralna zbirka med prvimi, ki jo je sprejel muzej v svoje varstvo. L. 1931. so preuredili skromno muzejsko zbirko in jo slovesno otvorili. Predmeti, ki so jih izkopali v poglubljeni Ljubljani, pa Cojzove mineralije in Hohenwartove konhilije so predstavljale glavno gradivo.

V letih po otvoritvi muzeja so se začeli oglašati dobrotniki, ki so mu podarili svoje najrazličnejše zasebne zbirke. Največ darov je poslala duhovščina, plemstvo in ostalo razum-

Muzej v novi stavbi

Ko je pozneje zaslovel kranjski deželni muzej po znamenitih najdbah na abruju (mostičarji, izkopnine iz neolitike in hallstattske dobe), je bilo zanimanje zanj doma in po svetu vedno večje. Prihajale so vedno nove zbirke, prostori pa so postajali pretesni. Pripravili so načrte za reprezentativno muzejsko poslopje, bili pa so spet v težavah za zadostna denarna sredstva. Tedaj se je izkazala Kranjska hranilnica, ki je obljubila, da bo krila polovico stroškov v znesku do 100.000 goldinarjev. Pogoj Kranjske hranilnice pa je bil, da bo začela delati z zidavo v roku 10 let in da bosta v muzeju tudi dve dvorani za posebno obrtno zbirko.

Tako so dogradili l. 1885. novo muzejsko poslopje. Sredstva je dala dežela, lepo podporo je podarila Kranjska hranilnica, manjšo vsoto pa so nabrali pri javni zbirki. Med dobrotniki deželnega muzeja velja omeniti posebej še Viktorja Smoleta, ki je umrl prav tedaj, ko je bilo vodstvo muzeja v najhujši stiski. Pri gradbi svoje palače je izpraznilo vsa sredstva. Viktor Smolec je v oporoki zapustil vse svoje premoženje tej važni kulturni ustanovi. Smoletovo premoženje so cenili z umetnostnimi zbirkami vred na 100.918 gld. V novih prostorih so bili dani muzeju vsi pogoji za uspešen razvoj. Pri vseh novih arheoloških najdbah na domačih tleh je delo vodstvo muzeja nad tem, da je dobilo čim več dragocenega gradiva. Med dobrotniki naj omenimo še barona Šveglja, ki je v svoji oporoki odredil, naj pridejo nekateri njegovi portreti, zbirka novcev in nekatero druge znamenitosti v naš muzej. Za ureditev prostorov, kjer naj bi bili razstavljeni njegovi predmeti, je odobril iz svoje zapuščine vsoto 10.000 zlatih kron.

Po zaslugi prednikov, od katerih smo omenili samo nekatere, in po prizadevanju sodobnikov, ki niso zamudili nobene priložnosti, da bi obogatili našo narodno zgodovinsko zakladnico, imamo zdaj v Ljubljani muzej, v katerem se lahko vsakdo nazorno pouči o umetniškem, znanstvenem, gospodarskem, obrtnem in drugem prizadevanju preteklega dobe. Dobro je zastopano gradivo preteklega stoletja, prav posebno znamenite pa so arheološke zbirke. Vsekakor pa je škoda, da je prišlo do ustanovitve deželnega muzeja šele pred dobrimi sto leti. Zlasti v narodopisnem oziru bi nas zanimalo, kako so živeli naši kmečki in meščanski predniki v posameznih razdobijih podložništva, kmečkih puntov, turških vpadov, kužnih bolezni itd. Ti časi so le površno zajeti v naši književnosti, v muzeju pa je tudi razmeroma malo gradiva, ki bi ponazorovalo nekdanje primitive razmere.

Iz Novega mesta

Podružnica »Slovenec« je prejela »Martina Krpana«. Naročniki »Slovenečke knjižnice« pošta Novo mesto, Smihel in Stopiče naj osebno dvignejo knjigo.

Vpisovanje v enoletni trgovski tečaj a pravico javnosti v Novem mestu se vrši dnevno. Javni nameščenci plačajo polovično šolnino. Sprejemajo se tudi prijave samo za stenografijo ali strojepisje. Začetek pouka 20. septembra.

Prvo knjigo zbirke »Svete«

»DENAR«
spisal dr. Vl. Murko,

dobite po vseh knjigarnah in trafikah! Knjiga je bogato ilustriрана ter zanimivo pisana — dobite jo v brošuri izdaji in vezano v polplatno.

Naslednja knjiga bo

»LADJE«

prirejena po raznih virih, predvsem po Van Loon-u.

Naročite se na zbirko »Svete«, dokler je še čas!

SLAP

Trudno in ubito se je zablazil okno. Od vrha do tal je spletal dež vrvi, poševne, srebrne vrvi, spletal jih v nedogled. Njegove oči so se vročično svetlo zamaknile v tisti večni srebrni preplet... Nato se je nenadoma sklonil in nagrnol segel v spodnji levi predal pisalne mize. Tam je hranil svoje hribovsko opremo, ki jo je rabil, kadar je sam ali pa s tovariški-gosti iz mesta napravil kak vzpon v skalo.

V sobi je bila popolna tema. Okno pa je mrežila srebrna rešetka naliva. Slikar je vrgel vrv preko kljuka obešalnika in napravil zanko...

Tedaj se je znova zablazilo in sgrmel. Blisk je obžaril ves razbesseni pelk Ukanca, obsijal tudi razburkan jezerski breg. Tam se je sredi groma nenadoma pojavil orjak v preprosti ribiški opravi, z mišičastimi rokami, ki so se opirale na obsekano drevo z zelenim vršicem, z bistrim, v dalje uprtim pogledom in z visokim, ponosnim delom, orjak, ki se je nekaj, ob samotnih, a tako srečnih večernih urah, ko se je vrneval z gora s soncem na platnu, slikarju pridružen pri Sv. Pavlu pod Studorom ali pri Sv. Janezu ob Jezeru in ga spremljal vse do njegovega doma v Ukanu. Stopil je iz vode, da se je v viharju nihajoče trsje še bolj pripognilo, in krenil naravnost proti »Ruši«. Na cesti se je ustavil. S svojo orjaško, mišičasto postavbo je zakril vse okno. Za kratek hip se je zablazil v slikarja, zazrl se nepremično in prodirno. Nato se je vrnil in spet stopil v razdirljavo jezero, ki mu je segalo komaj do kolen...

Tine se je zdrnil in ovestil. Glava mu je klonila na prs. Bilo ga je sram lastne šibkosti in pritlikavosti...

(Dalje.)